

EL LLENGUATGE

Nostrat

En una de les seves Converses Filològiques, la que en el recull de l'Editorial Barcino duu el número 87, Pompeu Fabra semblava mostrar-se molt poc partidari de l'ús de la forma *nostrat*. Aquesta «conversa», escrita en resposta a la consulta d'un comunicant, és molt breu i acaba dient: «Però àdhuc suposant que *nostrat* volgués dir *nostre*, ja seria una poca-solta de reemplaçar un mot com *nostre* per *nostrat* encara que no fos sinó una sola vegada. Fixeu-vos bé: es tracta d'un adjectiu possessiu, de *nostre*, el prolongament regular de *nostrum*, el parió de *vostre*. ¿Es que, qualsevol dia, sens ocórrerà de posar-nos a reemplaçar *vostre* per *vostrat*?». El fet, però, és que no va deixar d'incloure'l al Diccionari, on el podem trobar definit segons els termes següents: De la nostra terra o pàtria. *Tot era gent nostrada. Vi estranger, que no cal mesclar amb vi nostrat.* Això autoritza, doncs, a dir, per exemple, *Els costums nostrats* significat «els costums de la nostra terra», però no si es vol dir, més simplement, «els costums dels qui parlen». Malgrat tot, si hi podem dir la nostra, i respectant la llibertat de cadascú per a la tria de les formes del llenguatge, no vacil·lariem a manifestar que no som gens partidari de l'ús d'aquest mot i que el desaconsellariem vivament, coincidint amb el que deia Fabra a la «conversa» citada.

L'adjectiu *nostrat*, tanmateix, ha demostrat una capacitat per a sobreviure sorprenent. Va arribar un moment en què es pot dir que el seu ús era gairebé residual, i que només hi recorrien, dit amb paraules de J. V. Foix, els llagrimosos exaltadors de la parla de l'avior, o dit encara amb paraules de Carles Riba, els conreadors de la prosa que fa bonic i de la poesia que fa poètic. Tots plegats eren gent ben respectable, amb tanta bona fe com escassa incidència, però en un moment determinat, els pocs que encara quedaven, més aviat obscurs i ignorats, van ésser objecte dels atacs —potser perquè era perillós d'atacar altres coses—, amb ironia i sarcasme còmodes, per part dels renovadors rerassagats, que no s'adonaven que la renovació ja s'havia produït. I a còpia d'ironitzar sobre les coses nostrades, la paraula els va quedar i avui, quan la llegim, no és precisament en textos floralescos sinó en els dels autors més agressius i «rupturistes». La usen amb ironia? Qui sap. Però escau de posar el fet en relleu.

Albert Jané